

Rønde Vandrerhjem

Rønde Vandrerhjem har ført en noget usikker tilværelse de senere år. Det begyndte, da Syddjurs Kommune efter kommunalreformen på grund af økonomiske problemer satte vandrerhjemmet til salg. Ingen købere ville imidlertid give et beløb, der stillede kommunen tilfreds.

Efter en del debat blev vandrerhjemmet overtaget af kommunens projektcenter, der derefter drev vandrerhjemmet med en del succes ved hjælp af arbejdsledige.

Nye besparelser i kommunen gjorde det nødvendigt for projektcentret at opgive driften af vandrerhjemmet. I skrivende stund (november 2013) ser det ud til, at vandrerhjemmet herefter vil blive lejet ud, og at der er fundet en interesseret lejer.

Det paradoksale er, at vandrerhjemmet er populært og fuldt belagt i sommersæsonen. Dets beliggenhed med udsigten over Kalø Vig og med Kalø Slotsruin og Mols Bjerger i horisonten er formidabel, og værelsesstandard er i top i den forholdsvis nye tilbygning, der stammer fra 1996 og rummer godt 60 sengepladser.

Vandrerhjemmet har været ejet af Rønde Borgerforening og har af byens borgere traditionelt været betragtet som "vores" vandrerhjem. Det har været brugt til samlingssted for byen og har huset både konfirmandundervisning, teknisk skole og pøgeskole, og der har været holdt familiefester i fælleslokalerne og mange har lejet værelser på vandrerhjemmet i forbindelse med fester og arrangementer, hvor der var brug for plads til overnattende gæster. Vandrerhjemmet har efter Hotel Røndes ophør omkring 1990 været byens eneste større overnatningssted.

Problemet er alene, at der ikke er værelser nok til at skaffe en rationel drift. Samtidig er der grænser for, hvor meget vandrerhjemmet kan tilbyde at stille lokalene til rådighed for restaurant- og kursus- og konferencelignende virksomhed, da det ifølge den såkaldte kommunalfuldmagt ikke må konkurrere med private spisesteder og kursus- og conferencecentre.

Men til prisen fås nok ikke bedre overnatningsmulighed på Djursland. Og da specielt ikke, hvis man tager den formidable beliggenhed og udsigt i betragtning.

I det følgende et overblik over vandrerhjemmets noget specielle historie.

"Vandrerhjemmet Kalø"

Historien begynder midt i 1930'erne, hvor flere og flere fik mulighed for fritid om sommeren og vandrerbevægelsen bredte sig og blev større år for år.

I 1938 blev det med lov vedtaget, at alle skulle have to ugers ferie med løn. Flere fag havde i forvejen fået indbygget ferie med løn i en uge eller to i deres overenskomster, men nu blev det altså generelt. Regeringen var den socialdemokratisk-radikale Stauning – Munch regering, der satte en ære i at skaffe arbejderne bedre vilkår under de barske forhold under 1930'ernes krise.

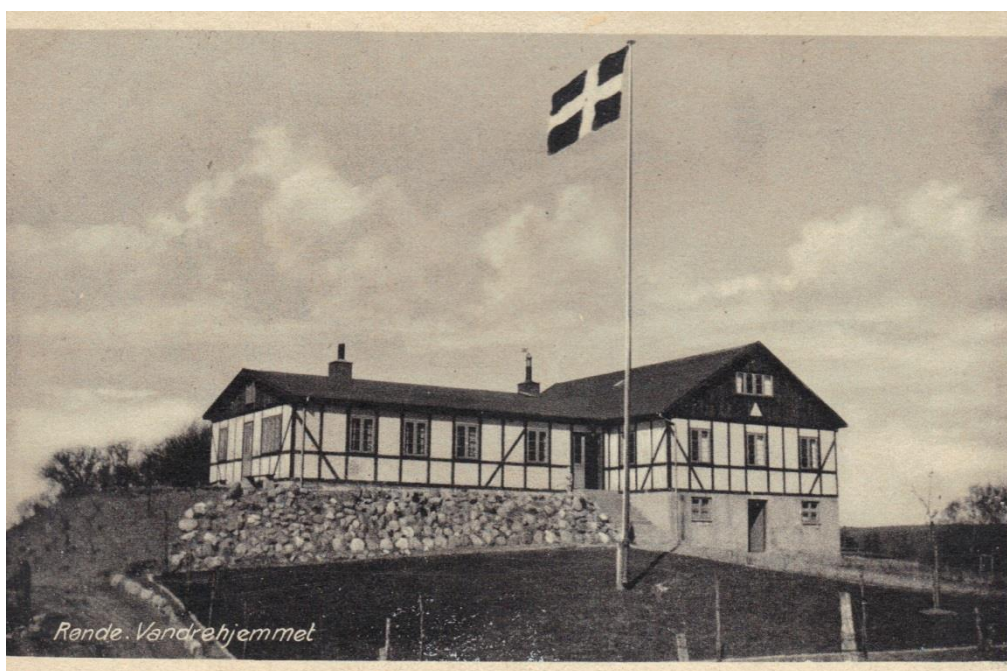
Ferie! Og så endda i to uger! Hvad skulle arbejderne dog stille op med dem? Pengene var små. Det var til at forudse, at mange ville benytte ferien til at arbejde ekstra et andet sted og dermed tjene en ekstra skilling i en tid, der var hårdt brug for den.

Den nye ferielov blev anstødet til en bevægelse for at give arbejderne fra storbyerne mulighed for at komme ud og vandre eller cykle i frisk luft. Dansk Vandrelaug og Herbergs-Ringen var grundlagt i 1930 – nu fik vandrerbevægelsen et vældigt løft. Det ene vandrerhjem efter det andet skød op. På vandrerhjemmene kunne man overnatte på sovesale for en billig penge, mod at deltage i madlavning og rengøring.

Rønede Haandværker- og Borgerforening var hurtig til at gå med på bølgen, vel i forventning om øget turisme og dermed indtægter til de handlende i byen. I 1935 tog foreningen kontakt til Kalø Gods for at få stillet en grund til et vandrerhjem til rådighed i Rønede. Den grund, man havde kastet interessen på, var ”knolden” oven for tennisbanen og ved siden af kolonihaverne.

Man mødte stor velvilje fra Kalø, der overdrog grunden vederlagsfrit til foreningen mod en bestemmelse om, at grunden skulle gå tilbage til Kalø, hvis den opførte bygning ophørte at fungere som vandrerhjem. Kalø sørgede endda for beplantningen på grunden.

Vandrerhjemmet blev grundlagt som ”Ungdomsherberget Kalø” – et navn, der dog hurtigt blev til ”Vandrerhjemmet Kalø”. Efter en lokal indsamling stod det nye vandrerhjem færdigt i 1939, opført af Haandværker- og Borgerforeningen i den kendte ”Kalø-stil” i hvidkalket bindingsværk med sort tømmer. I den lille bygning var der efter den tids beskedne pladskrav plads til både lejlighed til bestyreren, fællesstue,

Vandrerhjemmet Kalø kort efter opførelsen i 1939. Egnarkivet.

to 16-sengs stuer og et rum med seks senge, beregnet til ledere af lejrskoler. Desuden var der 22 sovepladser på loftet. I spidsbelastningsperioder kunne der fremskaffes 90 sovepladser. Det er betydeligt flere end i dag, hvor bygningsarealet ellers er flerdoblet gennem opførelsen af tilbygningen i 1996. I dag er

der kun værelser i denne nye bygning, mens den oprindelige bindingsværksbygning indeholder fællesfaciliteter.

Med Karen Sørensen, "Mor Karen", som den første bestyrer blev "Vandrerhjemmet Kalø" noget af en institution og et samlingspunkt for byen. F.eks. var det her, byen fejrede befrielsen om aftenen 4. maj 1945.

I krigens slutfase beslaglagde tyskerne vandrerhjemmet og gjorde det til logi for arbejderne på flyvepladsen i Tirstrup, som tyskerne var i gang med at anlægge. I den sidste periode af besættelsen var vandrerhjemmet lazaret for tyske soldater, der kom tilbage fra kampene i det finske Lapland.

Vandrerhjemmet bliver kommunalt

Efter Kaløs overgang til statsejendom blev vandrerhjemmets grund i 1948 tilskødet Rønde Haandværker- og Borgerforening. Det oplevede i de følgende år – ud over at være vandrerhjem - at blive anvendt til konfirmandundervisning, pøgeskole og teknisk skole i de vandrerhjemmæssigt stille perioder uden for sommersæsonen. I 1976, hvor brandkrav og øgede krav til komfort var blevet et problem for vandrerhjemmet, blev det overtaget af Rønde Kommune. På dette tidspunkt var der lige blevet indlagt centralvarme og varmt vand, men der var stadigvæk kun to brusere – en til piger og en til drenge ...

Bestemmelsen om, at vandrerhjemmet skulle gå tilbage til Kalø, hvis vandrerhjemmsdriften ophørte, blev annulleret af Landbrugsministeriet i 1985. På det tidspunkt bestyrede ministeriet Kalø på statens vegne. Med sletningen af denne bestemmelse forsvandt vandrerhjemmets sidste tilknytning til Kalø, og det skiftede navn til Rønde Vandrerhjem.

Figur 1. Indvielsen af tilbygningen i 1996. I forgrunden vandrerhjemmsbestyrer Kurt Jensen.

Efter udvidelsen i 1996 med den nuværende "krumme" tilbygning havde vandrerhjemmet en række gode år. Ved kommunalreformen 2007 overgik det til Syddjurs Kommune, der forgæves forsøgte at sælge det. Derefter har der været en del usikkerhed om dets fremtid. Rønde Distriktsråd har kæmpet for at sikre vandrerhjemmets fortsatte eksistens. Kommunen har i mangel på købere til stedet forsøgt sig med flere modeller for driften. Uanset model har vandrerhjemmet bevaret sin popularitet og har været fuldt belagt i turistsæsonen.

Vilfred Friborg Hansen til Syddjursportalen november 2013